

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş: 10.03.2022 Accepted/Kabul: 11.08.2022 Published/Yayınlama: 22.10.2022

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İş Bulma Kaygıları, Girişimcilik Özellikleri ve Genel Not Ortalamaları Arasındaki İlişkiler

Murat TUNCER¹, Ramazan TANAS²

Öz

Bu çalışmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş bulma kaygıları, girişimcilik özellikleri ve genel not ortalamaları arasındaki ilişki araştırılmıştır. İlişkisel tarama yöntemine göre yürütülen bu çalışmanın verileri, iş bulma kaygıları ve üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeklerinin uygulanması ile elde edilmiştir. Çalışmanın örneklemini için, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Meslek Yüksekokulu'ndan kolay örnekleme yoluyla 385 meslek yüksekokulu öğrencisine ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin iş bulma kaygılarının girişimcilik puanları ile anlamlı, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Çalışmada bu ilişkiyi daha iyi yorumlayabilmek için yapılan regresyon analizi sonucunda, öğrencilerin iş bulma kaygılarının, girişimcilik puanlarına ait varyansın yaklaşık olarak yüzde birlik kısmını açıkladığı görülmüştür. Ayrıca iş bulma kaygıları arttıkça girişimcilik özellikleri eksi yönde etkilenmekte, yani düşmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda cinsiyet, sınıf ve yaş değişkenlerine yönelik bir aracılık etkisinden söz edilememektedir. Öğrencilerin girişimcilik özellikleri, iş bulma kaygıları ve genel not ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Öğrencilerin iş bulma kaygılarının yüksekliği önemli bir sorundur. Bu kaygı yalnızca ekonomik boyutları olan bir sorun değildir. Sosyal ve toplumsal olarak da olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle de örgün eğitimden iş hayatına geçişteki sorunların azaltılması ve bu geçişin kolaylaştırılması gerekmektedir. Genç istihdamını artıran yasal düzenlemelerin yapılması, genç girişimcilerin desteklenmesi ve bu girişimcileri destekleyen kurum ve kuruluşların artırılması ve topluma tanıtılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Bulma Kaygısı, Girişimcilik, Genel Not Ortalaması, Meslek Yüksekokulu Öğrencileri

The Relationships Among Vocational School Students' Job Finding Anxieties, Entrepreneurship Characteristics and Their Average Scores

Abstract

In this study, the relationships among vocational school students' job anxiety, entrepreneurial characteristics and GPA were investigated. The data of this research, which was carried out according to the relational screening

¹Prof.Dr., Fırat Ün. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ-Türkiye, mtuncer@firat.edu.tr, 0000-0001-9136-6355
²Öğr. Gör., Afyon Kocatepe Ün., rtanas@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7822-582X

method, were obtained by applying the scales of job finding anxieties and entrepreneurship for university students. The sample of the research is 385 university students selected from Afyon Kocatepe University Afyon Vocational School by easy sampling. As a result of the research, it was seen that the anxiety of finding a job was in a significant, negative and weak relationship with the entrepreneurship scores. As a result of the regression analysis performed in the research to better interpret this relationship, it was seen that job anxiety explains approximately one percent of the variance of entrepreneurship scores. In addition, as the concerns of finding a job increase, the entrepreneurial characteristics are negatively affected, that is, they decrease. As a result of the research, there is no significant relationship was found among students' entrepreneurship characteristics, job finding anxiety and their grade point averages. This concern is not just a problem with economic dimensions. It will also have negative social and social consequences. For this reason, it is necessary to reduce the problems in the transition from formal education to business life and facilitate this transition. It is necessary to make legal arrangements that increase youth employment, to support young entrepreneurs, to increase the institutions and organizations that support these entrepreneurs and to introduce them to the society.

Keywords: Job Anxiety, Entrepreneurial Characteristics, GPA, Vocational School Students

1. GİRİŞ

Kaygı, korku ve belirsizlikten kaynaklanan insani bir duygudur (Ajmal & Ahmad, 2019). Bir problemle karşılaşıldığında gelişen üzüntü, korku, acizlik ve başarısızlık duygusu kaygı ile ilişkilendirilebilir (Morgan, 1981; Cüceloğlu, 2004). Ormrod'a (2003:379) göre korku nedeni bilindiği için kaygıdan farklıdır. Manav (2011) ise korku ve kaygı arasındaki bu ayrımı biraz daha belirginleştirerek korkunun kaygıdan daha şiddetli ve kısa süreli olduğunu belirtmiştir.

Kaygı stres ile de ilişkilendirilebilir. Putwain, Connoros, Woods & Nicholson (2012) kaygı ile stresi ilişkilendirmiş, stresin beklenti ve gerçekleşen arasındaki farktan kaynaklandığını, stresi yaşayanın meydan okuma ve tehdit olarak algılama ile yanıt verdiğini belirtmişlerdir. Bu araştırmaya göre yönetilebilir bir davranış olan strese verilen tepki meydan okuma şeklinde ise motivasyon, çalışma ve performans artışına, tehdit olarak algılanmışsa kaygıya neden olabilmektedir.

Kaygı bir zihinsel bozukluk olarak duyguları da etkileyebilmektedir (Ahmed ve Çerkez, 2020). Duygusal istikrarın kişinin dengeli kalma yeteneği olduğu (Pastorelli, Barbaranelli, Cermak, Rozsa ve Caprara, 1997) düşünüldüğünde kaygının insan yaşamında dikkate alınması gereken bir davranış olduğu açıktır. Kaygı düzeyinin belirlenmesi ve yönetilmesi sağlıklı bir kişilik kadar iş yaşamı açısından da önemlidir. Bireylerin çalışma performansları ve kendilerine ilişkin duygularını etkileyen kaygının bütün yönleriyle ortaya konulması gerekmektedir. Bu bağlamda bireylerin iş bulma veya çalışanın işinde sürekliliği yönündeki kaygı durumları da araştırılmalıdır. Alan yazında bu durum iş kaygısı olarak açıklanmaktadır.

İş kaygısı bir uyarıcıya bağlı olarak iş başındayken veya işi düşünürken ortaya çıkmaktadır (Muschalla, Heldmann ve Fay, 2013; Muschalla, Linden, Olbrich, 2010). Çalışma ortamı bir sosyal

destek aracı olarak bireyin refahı, kimliği ve benlik saygısını olumlu etkilerken, aynı zamanda oluşturduğu çeşitli baskı araçları ile birey kaygısını tetikleyebilmektedir (Sczesny & Thau (2005) Akt. Muschalla, Heldmann ve Fay, 2013). Zafrul'a (2013) göre iş kaygısı söz konusu olduğunda bireyler daha sık fakat daha yoğun bir psikolojik kaygı yaşarlar. Srivastava ve Sinha'ya (1983) göre iş hayatındaki belirsiz korku, güvensizlik ve endişe duygularının yarattığı duygusal gerginlik ile kaygı arasında ilişki vardır. Mortensen (2014) kaygı düzeyi yüksek çalışanların takım arkadaşları ile daha zayıf ilişkiler kurduklarını, diğer çalışanlardan kendilerini izole ettiklerini, bu sebeple de iş süreklilikleri konusunda sorun yaşayabilecekleri tespitlerinde bulunmuştur.

Kaygı sadece çalışanların değil aynı zamanda yöneticilerin de bir sorunudur (Mortensen, 2014). Dolayısıyla iş ortamında yaşanan yüksek düzeydeki bir kaygının performans olarak içinde bulunulan dönemi, girişimcilik becerisine etkimesi yönüyle de geleceği olumsuzlayabilme ihtimali vardır. Bu nedendir ki bu araştırmanın ikinci boyutu girişimcilik özellikleridir.

Girişimcilik belki de birçok bilim alanının ortak konusu olması nedeniyle farklı şekillerde tanımlanmıştır. Stevenson ve Jarillo (2007) girişimciliği bir fırsat arayışı, Shane ve Venkataraman (2000) ise bazı fırsatlardan yararlanılmak istendiği durumlardaki araştırma ve değerlendirme süreçleri şeklinde açıklamışlardır. Girişimci bireyler fikir, iş ve iktisadi değer üreten kişilerdir (Thornbery, 2001). Girişimci bireyler güçlü sezgileri olan, çevreyi gözleme kabiliyetine sahip, yaratıcı, hayal gücü yüksek ve risk alabilen kararlı kişilerdir (Saygın, 2018). Aytaç ve İlhan (2007) gelişmiş veya gelişmekte olan toplumlarda ekonomik ve sosyal alanlardaki itici gücü girişimci bireylerle ilişkilendirmişlerdir. Arıkan (2004) ve Thompson (1999) (Akt. Özdevcioğlu ve Cingöz, 2009) girişimciliğin sadece ticari bir kavram olarak algılanmaması gerektiğini kadın, akademik, sosyal, sanat, stratejik girişimcilik gibi farklı girişimcilik türleri olduğunu belirtmişlerdir.

Girişimcilik deneyimden de etkilenmektedir (Khan, Rehman ve Rehman, 2016). Herhangi bir işte deneyimli olmak o işle ilgili fırsatlar ve yeniliklerin keşfedilmesi noktasında kişiye yardımcı olur. Girişimcilik kişiye özeldir. Kişiden kişiye değişebilmektedir. Genel tutum ve özellikle erkeklerin geçmiş iş deneyimleri girişimcilik eğilimini artırmaktadır (Rehman Khan, Malekifar ve Jabeen, 2013).

Girişimciliğin birey, firma ve toplum açısından artan önemi bu konudaki ders ve programların açılmasına hız kazandırmıştır. Bozkurt ve Alparslan'a (2013) göre eğitim girişimciliğin ortaya çıkarılması noktasında en önemli yardımcı faktörlerden biridir. Nitekim Doğan (2015) yapmış olduğu bir araştırmada girişimcilik dersi başarı düzeyi ile girişimcilik niyeti arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

Bireyin iş ve eğitim yaşamına yönelik bütün bu görüş ve araştırma sonuçlarında geçen değişkenler bir etkileşim halindedir. Bu değişken etkileşiminin anlaşılması ve yönetilmesi hem çalışan

hem de firmalar açısından önemlidir. Bu araştırmanın konusunu oluşturan meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik ve kaygı düzeyleri de bu kapsamda değerlendirilebilir. Kaygı ile girişimcilik arasında nasıl bir ilişki olduğu, araştırma kapsamındaki öğrencilerin kaygı ve girişimcilik düzeylerinin nasıl olduğu cevaplanması gereken sorular arasındadır. Bu belirleme doğrultusunda bu araştırmanın genel amacı meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş bulma kaygılarının girişimcilik özelliklerine etkisini araştırmaktır. Bu genel amaç doğrultusunda meslek yüksekokulu öğrencilerinin,

- Girişimcilik özellikleri ne düzeydedir?
- Girişimcilik özellikleri ve iş bulma kaygıları cinsiyet, yaş, sınıf, öğrenim türü ve mezun olunan lise değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
- İş bulma kaygıları, girişimcilik özellikleri ve genel not ortalamaları arasında nasıl bir ilişki vardır?
- İş bulma kaygıları ile girişimcilik özellikleri arasında cinsiyet değişkeninin aracılık etkisi var mıdır?
- İş bulma kaygıları ile girişimcilik özellikleri arasında sınıf değişkeninin aracılık etkisi var mıdır?
- İş bulma kaygıları ile girişimcilik özellikleri arasında yaş değişkeninin aracılık etkisi var mıdır? Sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerinin belirlenmesinde alan yazındaki bazı araştırmalar belirleyici olmuştur. Bu araştırmalardan biri Şentürk, Ünnü ve Kesken (2017) tarafından yapılmış, iş yaşamında cinsiyetin etkili olduğu rapor edilmiştir. Çelik ve Altıntaş (2017) işgören görüşlerini değerlendirdikleri araştırmalarında çalışan seçiminde cinsiyet ayrımcılığı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmalara göre cinsiyet iş kaygısı ve girişimcilik açısından dikkate alınması gereken bir değişkendir. Üstün, Dedekoç, Kavalalı, Öztürk, Sapcı ve Can'a (2014) göre alınan eğitim iş bulmaya yönelik umutsuzluk düzeylerini farklılaştırmaktadır. Benzer şekilde Surat ve Ceran da (2020) öğrenim alanı (fen ve sosyal) ve bölümün işsizlik kaygısını farklılaştırdığını belirlemişlerdir.

2. YÖNTEM

Bu araştırma ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Karasar (2009:81) ve Fraenkel ve Wallen (2009), ilişkisel tarama modelini “iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi hedefleyen araştırma modeli” olarak tanımlamışlardır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem ise kolay örnekleme yoluyla seçilen Afyon Kocatepe üniversitesi, Afyon Meslek Yüksekokulunda 2020-2021 eğitim öğretim yılında kayıtlı 385 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada kolay örnekleme yönteminin tercih edilmesinde pandemi koşulları etkili olmuştur. Uygun örnekleme” ve “ulaşılabilir örnekleme” olarak da geçen kolay örneklemede, araştırmacılar katılımcıları ulaşması kolay, araştırma için uygun ve gönüllü bireylerden seçmektedir (Gravetter ve Forzano, 2012). Örnekleme ilişkin veriler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme İlişkin Bazı Bilgiler

DEĞİŞKENLER		f	%
Sınıf	1.Sınıf	214	55,6
	2.Sınıf	171	44,4
Yaş	18–21	294	76,4
	22–25	77	20
	26 ve üzeri	14	3,6
Cinsiyet	Kadın	232	60,3
	Erkek	153	39,7
Öğrenim Türü	I.Öğretim	225	58,4
	II.Öğretim	160	41,6
Mezun Olunan Lise Türü	Genel lise	22	5,7
	Meslek lisesi	171	44,4
	Anadolu lisesi	165	42,9
	Özel eğitim kurumları	27	7
Toplam		385	%100

Tablo 1’de de görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 55,6’sı (214 kişi) birinci sınıf, % 44,4’ü (171 kişi) ikinci sınıfta öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerin % 76,4’ü (294 kişi) 18-21, % 20’si (77 kişi) 22-25 ve % 3,6’sı da 26 yaş ve üzeri gruptadır. Katılımcıların % 60,3’ü (232 kişi) kadın, % 39,7’si (153 kişi) ise erkektir. Öğrenim türü dağılımına bakıldığında % 58,4 (225 kişi) birinci öğretim, % 41,6’sı (160 kişi) ise ikinci öğretimde öğrenim görmektedir. 171 katılımcı Meslek lisesi (% 44,4 -171 kişi),164 katılımcı Anadolu lisesi, 27 katılımcı (%7) Özel Eğitim Kurumları, 22 Katılımcı (%5,7) Genel Lise ve 1 katılımcı Fen Lisesinden mezun olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin elde edilmesinde iki farklı ölçme aracından yararlanılmıştır. Bu veri toplama araçları iş bulma kaygıları ölçeği ve üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğidir. Ölçekler için Afyon Kocatepe üniversitesi etik kurulundan 24.05.2021 tarihli kararı ile etik izin alınmıştır.

İş Bulma Kaygıları Ölçeği (İBKÖ)

Araştırmanın veri toplama araçlarından biri Eş ve Durak (2018) tarafından geliştirilen İBKÖ ölçeğidir. İş bulma kaygıları ölçeği beşli likert tipinde, dört boyuttan (Çaresizlik, İstihdam azlığı, Deneyimsizlik ve Kişisel Yeterlik) ve 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin bu dört faktörlü yapısı

toplam varyansın %52.72'sini açıklamakta ve Cronbach Alpha katsayısı .703'tür. Bu araştırmada Cronbach Alpha katsayısı .881 olarak hesaplanmıştır.

Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği (ÜÖYGÖ)

Araştırmanın ikinci veri toplama aracı olan ÜÖYGÖ ölçeği Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilmiştir. ÜÖYGÖ ölçeği beşli likert tipinde, tek boyutlu ve 36 maddeden oluşmaktadır. Bu yapı toplam varyansın %47.3'ünü açıklamakta ve Cronbach Alpha katsayısı .90'dır. Bu araştırmada Cronbach Alpha katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten elde edilen toplam puanın 36-64 arasında olması "çok düşük girişimcilik", 65-92 arasında olması "düşük girişimcilik", 93-123 arasında olması "orta düzeyde girişimcilik", 124-151 arasında olması "yüksek girişimcilik" ve 152-180 arasında olması ise "çok yüksek girişimcilik" olarak değerlendirilmektedir.

Verilerin Analizi

Veri toplama araçlarındaki maddelere verilen yanıtların karşılaştırılmasında dağılımın normal, varyansların homojen ve bütün gruplardaki kişi sayısının 30'un üstünde olduğu ikili gruplarda Bağımsız Gruplar T-testine başvurulmuştur. İkili gruplarda gruplardaki kişi sayısının 30'un altında kaldığı durumlarda ise Mann Whitney U testine başvurulmuştur. Araştırmadaki bütün üç ve üstü gruplarda kişi sayısı 30'un altında olduğu için diğer varsayımları karşılansa bile parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Regresyon analizi için verilerin normal dağılım ön sayılıtısının sağlanıp sağlanmadığı noktasında çarpıklık ve basıklık katsayılarından yararlanılmış, hesaplanan bu katsayıların değerlendirilmesinde ise Tabachnick ve Fidell'in (2013) önermiş olduğu çarpıklık ve basıklık katsayıları aralığı ($\pm 1,5$) dikkate alınmıştır. Bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılaştığı durumlarda etki büyüklükleri hesaplanmış, hesaplanan etki büyüklüklerinin yorumlanmasında Cohen'in (1988) ($= .01$ ise düşük, $= .06$ ise orta, $= .14$ yüksek etki) aralıkları referans alınmıştır.

İş bulma kaygıları ve girişimcilik özellikleri ölçeklerinin veri toplama araçları bölümünde verilen güvenilirlik katsayıları yeterlidir. Ancak iş bulma kaygıları ölçeğinin Çaresizlik, İstihdam azlığı, Deneyimsizlik ve Kişisel Yeterlik boyutlarına yönelik Cronbach Alpha katsayıları güvenilirlik açısından yeterli olmadıklarından bu boyutlar açısından bir analiz yapılmamıştır.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında öncelikle meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik özellikleri bakımından dağılımı araştırılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik özellikleri bakımından dağılımları Tablo 2'deki gibidir

Tablo 2. Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Dağılımı

Girişimcilik Düzeyi (Toplam Puan)	N (%)
-----------------------------------	-------

Düşük Girişimci (65-92)	2 (%.005)
Orta Düzey Girişimci (93-123)	89 (%23.11)
Yüksek Girişimci (124-151)	185(%48.05)
Çok Yüksek Girişimci (152-180)	109(%28.31)
Toplam	385 (%100)

Tablo 1’de görüleceği gibi meslek yüksekokulu öğrenci yanıtlarına göre çoğunluk (185 kişi, %48.05) yüksek girişimci grubundadır. Bu grubu çok yüksek girişimci (109 kişi, %28.31) grup izlemektedir.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan girişimcilik özellikleri ve iş bulma kaygıları cinsiyet, öğrenim türü ve öğrenim görülen sınıf değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya yönelik sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Girişimcilik Özellikleri ve İş Bulma Kaygı Ortalamalarının Cinsiyet, Öğrenim Türü ve Sınıfa Göre Karşılaştırılması

Veri Top. Aracı	Değişken	Analiz Sonucu	Etki Büyüklüğü
Girişimcilik Öz.	Cinsiyet	$t(383)=-1.412, p=.159>.05$	-
Girişimcilik Öz.	Öğrenim türü	$U=17957.500, p=.968>.05$	-
Girişimcilik Öz.	Sınıf	$t(383)=.083, p=.934>.05$	-
İş Bulma K.	Cinsiyet	$U=16915.500, p=.436>.05$	-
İş Bulma K.	Öğrenim türü	$t(383)=-.288, p=.773>.05$	-
İş Bulma K.	Sınıf	$t(383)=-2.692, p=.007<.05$	.018 (1<2)

Sınıf (1. Birinci sınıf, 2. İkinci sınıf)

Tablo 3’e göre meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik özellikleri ve iş bulma kaygılarının sadece iş bulma kaygıları ölçeğinde öğrenim görülen sınıfa göre ikinci sınıf öğrencileri lehine anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Öğrenim görülen sınıfın iş bulma kaygısı üzerindeki etkisi (.018) düşük düzeydedir.

Araştırmanın yaş ve mezun olunan lise değişkenlerine yönelik karşılaştırmalar ise bazı gruplardaki kişi sayılarının otuzun altında olması nedeniyle Kruskal Wallis H testi ile yapılmıştır. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik özellikleri ve iş bulma kaygılarının belirtilen bu değişkenler açısından karşılaştırıldığı Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 3’te belirtilmiştir.

Tablo 4. Girişimcilik Özellikleri ve İş Bulma Kaygı Ortalamalarının Yaş ve Mezun Olunan Liseye Göre Karşılaştırılması

Veri Top. Aracı	Değişken	Analiz Sonucu	Etki Büyüklüğü
Girişimcilik Öz.	Yaş	$X^2(2)=.429, p=.807>.05$	-
Girişimcilik Öz.	Mez. Ol. Lise	$X^2(2)=2.300, p=.513>.05$	-
İş Bulma K.	Yaş	$X^2(2)=14.218, p=.001<.05$	.032 (1>3, 2>3)
İş Bulma K.	Mez. Ol. Lise	$X^2(2)=10.489, p=.015<.05$	.041(a<b, a<c, a<d)

Yaş (1. 18-21 yaş, 2. 22-25 yaş, 3. 26 ve üstü yaş),

Mezun olunan lise (a. Genel lise, b. Meslek lisesi, c. Anadolu lisesi, d. Özel liseler)

Tablo 4’teki sonuçlara göre meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik özellikleri yaş ve mezun olunan lise açısından istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Buna karşın iş bulma kaygıları açısından yaş (26 ve üstü yaş ile 18-21 ve 22-25 yaş grupları arasında) ve mezun

olunan liseye göre (Genel lise ile Meslek lisesi, Anadolu lisesi ve Özel liseler arasında) istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir. İş bulma kaygıları üzerinde yaşın ve mezun olunan lisenin etki büyüklüğü düşük düzeydedir.

Araştırmanın bir diğer alt amacı girişimcilik özellikleri, iş bulma kaygıları ve genel not ortalamaları arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemektir. Bu amaca yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Girişimcilik Özellikleri, İş Bulma Kaygıları ve Genel Not Ortalamaları Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	N	Pearson (r)	p
İş bulma kaygıları & Girişimcilik	344	-,126*	,019
Girişimcilik & Not ortalaması	344	,092	,088
İş bulma kaygıları & Not ortalaması	344	-,065	,228

Tablo 5 incelendiğinde iş bulma kaygılarının girişimcilik özellikleri ile anlamlı, negatif ve zayıf bir ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre iş bulma kaygıları arttıkça girişimcilik özelliklerinde gerilediği görülmektedir. Tablodaki genel not ortalamaları ile girişimcilik ve iş bulma kaygısı arasında ise herhangi anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

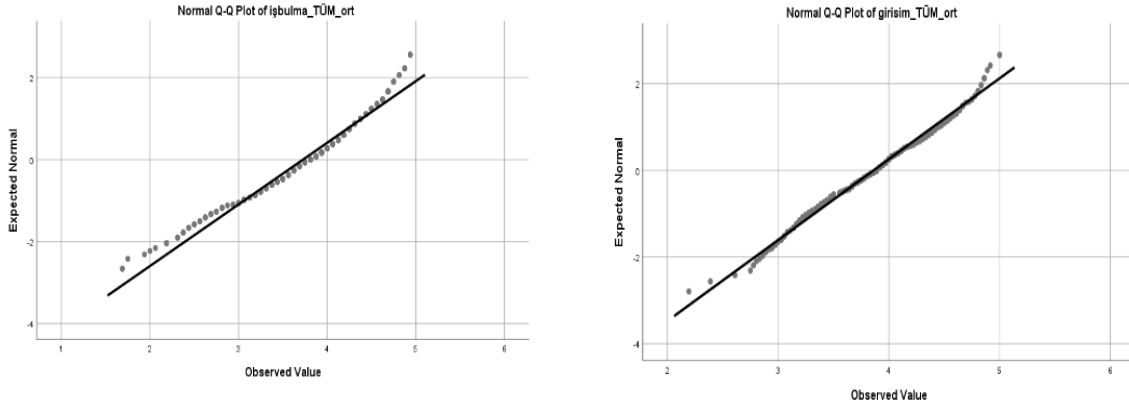
Elde edilen bu ilişkiyi daha iyi yorumlayabilmek için iş bulma kaygılarının girişimcilik özelliklerini ne ölçüde yordadığı araştırılmak istenmiştir. Bu nedenle regresyon analizine başvurulmuştur. Ancak bu analiz için bazı ön sayıtların sağlanması gerekmektedir. Bu ön sayıtlardan otokorelasyon sorununun olup olmadığı Tablo 4’deki Pearson korelasyon analizi sonuçlarından görülebilir. Diğer ön sayıtlar olan verilerin normal dağılım gösterdiği Tablo 6’deki basıklık ve çarpıklık katsayılarından, doğrusallık ise Şekil 1’deki Q-Q grafiklerinden anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Basıklık Çarpıklık Değerleri Tablosu

Normallik Testleri	Basıklık (Kurtosis)	Çarpıklık (Skewness)
Girişimcilik ölçeği	-,555	-,103
İş bulma (Tüm ölçek)	-,014	-,611
Çaresizlik	,039	-,613
İstihdam azlığı	,946	-1,142
Deneyimsizlik	-,228	-,380
Kişisel yeterlik	-,153	,027

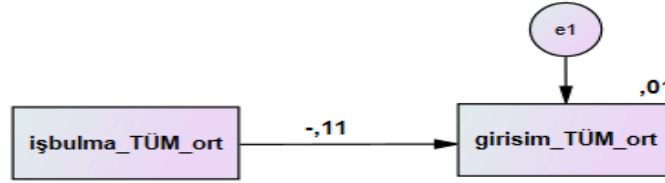
Tablo 6 incelendiğinde ölçeklere ve alt boyutlara ilişkin basıklık çarpıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığında olmasından dolayı verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır. Q-Q grafikleri ise Şekil 1’deki gibidir.

Şekil 1. İş bulma kaygıları ve girişimcilik ölçeklerine ait Q-Q grafikleri

Şekil 1’deki Q-Q grafiklerine incelendiğinde doğrusallık sayılısının sağlandığı görülmekte, regresyon analizi yapılabileceği anlaşılmaktadır. Araştırma amaçlarından biri olan iş bulma kaygısının girişimcilik özelliklerini ne ölçüde yordadığını ortaya koymaya yönelik regresyon analizi modeli şekil 2’deki gibidir.

Şekil 2. İş bulma kaygıları ve girişimcilik modellemesi

Şekil 2’deki modele ilişkin regresyon analizi sonuçları ise Tablo 7’de verilmiştir.

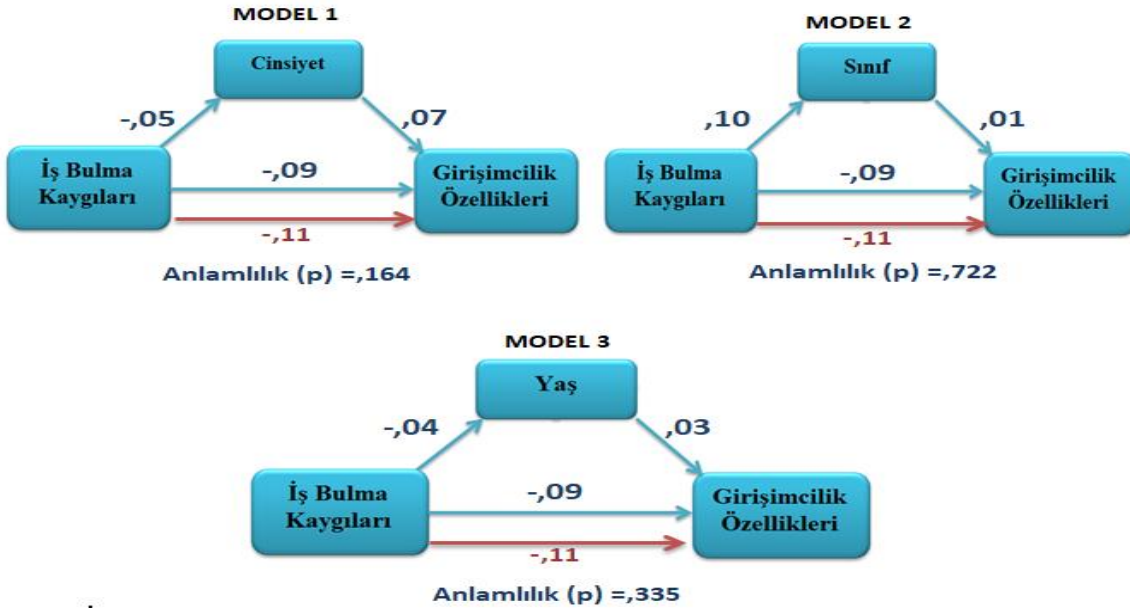
Tablo 7. Regresyon analizi tablosu

Değişkenler	B	S. hata	β	t	p
Sabit	4,198	,155		27,101	,000*
İş bulma kaygısı	-,090	,041	-,112	-2,202	,028*

R= ,112, R²=,012, F=4,848, p= ,028*

Tablo 7’ye göre iş bulma kaygısı girişimcilik puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde açıklamaktadır (F=-2,202; p<,05). Oransal açıdan değerlendirme yapıldığında, iş bulma kaygısının girişimcilik puanlarına ait varyansın yaklaşık olarak %1’lik kısmını açıkladığı belirlenmiştir (R²=,012).

Araştırma kapsamında son olarak iş bulma kaygıları ile girişimcilik özellikleri arasında cinsiyet, sınıf ve yaşın aracılık etkisinin olup olmadığı da araştırılmıştır. Bu hipotezleri test edebilmek için şekil 3’teki üç model kurulmuş ve aracılık etkileri değerlendirilmiştir.

Şekil 3. İş bulma kaygısı ile girişimcilik özellikleri arasında cinsiyet, sınıf ve yaşın aracılık etkisine yönelik modeller

Şekil 3'te görüldüğü iş bulma kaygılarının tek değişken olarak girişimcilik özelliklerini yordama katsayısı $-0,11$ 'dir. Buna göre iş bulma kaygıları arttıkça girişimcilik özellikleri eksi yönde etkilenmekte, yani düşmektedir. Bunun yanında kurulan üç modelde de değişkenlerin (cinsiyet, sınıf ve yaş) aracılık etkisinin olmadığı görülmüştür ($p=,164>,05$; $p=,722>,05$; $p=,335>,05$). Buna göre cinsiyet, sınıf ve yaşın iş bulma kaygısı ile girişimcilik özellikleri arasında aracılık etkisi olduğuna yönelik hipotezler red edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre meslek yüksekokulu öğrencilerinin büyük çoğunluğu “çok yüksek girişimci” ve “yüksek girişimci” grubundadır. Korkmaz (2012), Ubuz (2019) ve Solmaz, Aksoy, Şengül ve Sarıışık ta (2014) yapmış olduğu çalışmada araştırma örnekleminin girişimci bir kişiliğe sahip olduğunu belirlemişlerdir. Baş'ın (2019) araştırmasında ise katılımcıların “Yüksek Girişimci” grubunda oldukları rapor edilmiştir. Benzer şekilde alan yazındaki birçok çalışma (Uluyol, 2013; Akpınar ve Çağıl Küçüköksel, 2015, Taysı ve Canbaz, 2014; Öner ve Diğ. 2016; Esmer, 2019) bu bulguyu destekler niteliktedir. Bunun yanında araştırma örnekleminin iş bulma kaygılarının da yüksek olduğu belirlenmiştir. Alan yazında bu bulguyu da destekleyen çalışmalar (Demirci, Ammar, 2020; Taşgın, Bozgeyikli ve Boğazlıyan, 2017; Dereli ve Kabataş, 2009) bulunmaktadır.

Araştırmada girişimcilik ve iş bulma kaygıları bazı değişkenler açısından da incelenmiş, girişimcilik ortalamalarının cinsiyet, öğrenim türü ve yaş değişkenlerine göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde bazı çalışmalarda farklı

sonuçlar olduğu belirlenmiştir. Örneğin Örucü, Kılıç ve Özer, (2007), Türkmen ve İşbilir, (2015) ve Şeşen ve Basım (2012) cinsiyet değişkenine göre erkek öğrenciler lehine fark tespit ederken; Kılıç, Keklik ve Çalış (2012) ve Avşar (2007) kadın öğrenciler lehine farklılaşmanın olduğunu tespit etmişlerdir.

Öğrencilerin iş bulma kaygılarına yönelik analizler sonucunda cinsiyet, öğrenim türü değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı, öğrenim görülen sınıf açısından ise anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Alan yazında özellikle cinsiyet değişkenine yönelik bulgular arasında farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Bıkmaz ve Akça Yağan (2020), Üngören, 2009, Doğan ve Çoban, 2009; Arslan, 2007; Tümerdem, (2007), Çakmak ve Hevedanlı (2004) çalışmamızla benzer sonuçlar ortaya koysa da Dursun ve Aytaç (2009) çalışmalarında kadınların erkeklere göre daha kaygılı olduğunu belirlemişlerdir.

İş bulma kaygıları sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Bu farklılık ikinci sınıf öğrencileri lehinedir. Bu farklılığın ortaya çıkmasında ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin iş hayatına daha yakın olmaları, pandemi sürecinde yeterli uygulama eğitimi al(a)mamış olmalarından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Bu bulgu Yumuşaker ve Kılıç'ın (2021) araştırma sonuçları ile benzerdir. Ayrıca alan yazındaki birçok araştırmanın (Dereli ve Kabataş, 2009; Yazar, Aslan, 2015; Dursun ve Aytaç, 2009, Koç ve Polat, 2006; Küçük, Usta ve Torpuş, 2019) sadece son sınıf öğrencileri örneklemin yürütüldüğü, bu araştırmalarda da iş bulma kaygılarının yüksek olduğu rapor edilmiştir.

Araştırma sonucunda meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş bulma kaygılarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı bulunmuştur. Bıkmaz ve Akça Yağan (2020) ve Küçük, Usta ve Torpuş da (2019) yaptıkları araştırmada bu bulguyu destekler nitelikte bir sonuca ulaşmışlardır. Bu sonucun 2020 yılı açısından değerlendirilmesi sağlıklı olmayacaktır. Zira pandemi nedeniyle istihdamda azalma gerçekleşmiştir. Ancak 2019 yılı TÜİK verilerine bakıldığında 15-24 yaş arası bireylerin istihdam oranı %33,1'dir (TÜİK, 2020). Yaş grubu açısından gözlenen iş bulma kaygısı bu veri açısından önemlidir. Kaygı düzeyi yüksek bireylerin girişimcilik puanlarının düştüğü bunun da iş hayatına giriş süreçlerini etkilediği görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre iş bulma kaygıları girişimcilik puanları ile anlamlı, negatif yönlü ve zayıf bir ilişki içindedir. Yani iş bulma kaygıları artıkça girişimcilik puanlarında düşüş gerçekleşmektedir. Ayrıca genel not ortalamasının bu iki ölçek puanlarını ne yönde ve nasıl etkilediği de araştırılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı farklılık olmasa da genel not ortalaması artıkça kişilerin girişimcilik puanları pozitif yönlü, iş bulma kaygıları negatif yönlü olarak değişmektedir. Gültekin, Aslan ve Yıldız (2019) yaptıkları araştırmalarında girişimcilik düzeyleri ile iş bulma kaygısı ve

ağırlıklı genel not ortalamaları arasında pozitif, iş bulma kaygısı ile ağırlıklı genel not ortalamaları arasında ise negatif ilişki olduğunu rapor etmişlerdir.

Araştırmada bu ilişkiyi daha iyi yorumlayabilmek için yapılan regresyon analizi sonucunda İş bulma kaygılarının girişimcilik puanlarına ait varyansın yaklaşık olarak %1’lik kısmını açıkladığı görülmüştür. Ayrıca iş bulma kaygıları artıkça girişimcilik özellikleri eksi yönde etkilenmekte, yani düşmektedir. Fakat yapılan analiz sonucunda cinsiyet, sınıf ve yaş değişkenlerine yönelik bir aracılık etkisinden söz edilememektedir.

Öğrencilerin iş bulma kaygılarının yüksekliği önemli bir sorundur. Bu kaygı yalnızca ekonomik boyutları olan bir sorun değildir. Sosyal ve toplumsal olarak da olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle de örgün eğitimden iş hayatına geçişteki sorunların azaltılması ve bu geçişin kolaylaştırılması gerekmektedir. Genç istihdamını artıran yasal düzenlemelerin yapılması, genç girişimcilerin desteklenmesi ve bu girişimcileri destekleyen kurum ve kuruluşların artırılması ve topluma tanıtılması gerekmektedir.

5. KAYNAKÇA

- Akpınar, T. & Çağıl, Küçüköksel, N. (2015). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik algısı ve girişimciliği engelleyen sebepler. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.01 Cilt (01)
- Ajmal, M. & Ahmad, S. (2019). Exploration of anxiety factors among students of distance learning: A case study of Allama Iqbal Open University. *Bulletin of Education and Research*, 41(2), 67-78.
- Ali Ahmed, S. & Çerkez, Y. (2020). The impact of anxiety, depression and stress on emotional stability among university students from the view of educational aspects. *Propositos y Representaciones*,8(3).
- doi: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2020.v8n3.520>
- Arslan, Ç. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sürekli kaygı ve kişisel kararsızlık düzeylerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Avşar, M. (2007). *Yükseköğretimde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Aytaç, Ö. ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve girişimci kültür: Sosyolojik bir perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 101-120.
- Baş, E. (2019). *Üniversiteli gençlerin girişimcilik algıları ve yönelimi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bıkmaz, Z. & Akça Yağan, N. (2020). Üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulma kaygısı ve Belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin incelenmesi, *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities*, 5(8), 169-185.
- Bozkurt, Ö.Ç. & Alparslan, A.M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: Girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), 7-28.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York, NY: Routledge.
- Cüceloğlu, D.(2004). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Çakmak, Ö. & Heyedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin Kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127.
- Çelik, A. & Altıntaş, V. (2017). İşgören bulma ve seçiminde cinsiyet ayrımcılığının etkisi: İzmir'deki A grubu seyahat acentalarına yönelik bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(1), 90-107.
- Demirci, Ammar, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin iş bulma kaygısının okula bağlılığa etkisi, 2. *Uluslararası İktisat, İşletme ve Sosyal Bilimler Kongresi*, Kastamonu, Türkiye.
- Dereli, F. & Kabataş, S. (2009). Sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi, *Yeni Tıp Dergisi*, 26, 31-36
- Doğan, E. (2015). The effect of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions of university students in Turkey. *Ekonometri ve İstatistik*, 23, 79-93.
- Doğan, T. & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 34(153), 157-168.
- Dursun, S. & Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1):71-84.
- Esmer, Y. (2019). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 1041-1051.
- Eş, A. & Durak, H.S. (2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş bulma kaygılarına yönelik ölçek geliştirme: Abant İzzet Baysal Üniversitesi örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14, 115-127.
- Fraenkel, J.R & Wallen, N.E (2009). *How to Design and Evaluate Research in Education (7th ed)*. New York. McGraw-hill
- Gültekin, Z., Aslan, R. ve Yıldız, E. (2019). Kamu istihdamı ile öğrencilerin girişimcilik ve iş kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Middle East International Conference on Multidiscipline Studies*, Lebanon.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Khan, S.M. & Rehman, M. & Rehman, C.A. (2016). Work experience and entrepreneurship: evidence from various industries of (Lahore) Pakistan. *Science International*, 28 (1), 571-583.

- Kılıç, R. & Keklik, B. & Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir Araştırma: Bandırma İİBF işletme bölümü örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 423-435.
- Koç, M. & Polat, Ü. (2006). Üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:3, Sayı:2 (Www.Insanbilimleri.Com).
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit üniversitesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 14(2), 209-226.
- Küçük, U. & Usta, G. & Torpuş, K. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeyleri, *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 10(3):367-372
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9), 201-211.
- Morgan, C. T. (1981). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Mortensen, R. (2014). Anxiety, work and coping. *The Psychologist-Manager Journal*, 17(3), 178-181.
- Muschalla, B. & Heldmann, M. & Fay, D. (2013). The significance of job-anxiety in a working population. *Occupational Medicine*, 63, 415-421.
- Mushhalla, B. & Linden, M. & Olbrich, D. (2010). The relationship between job-anxiety and trait-anxiety- a differential diagnostic investigation with the job anxiety scale and state trait anxiety inventory. *Journal of Anxiety Disorders*, 24, 366-371.
- Ormrod, J. E. (2003). *Educational psychology*. New Jersey: Merrill Prentice Hall
- Öner, B. & Kahyaoğlu, M. & Çelenli Başaran, A. Z. (2016). Meslek yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma; Çarşamba Ticaret Borsası MYO örneği. *Akademik Bakış uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 178-189.
- Örücü, E. & Kılıç, R. & Özer, Y. (2007). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel Faktörlerin etkisi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 27-47.
- Özdevecioğlu, M. & Cingöz, A. (2009). Sosyal girişimcilik ve sosyal girişimciler: Teorik çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32, 81-95.
- Putwain, D. W. & Connors, L. & Woods, K., & Nicholson, L. J. (2012). Stress and anxiety surrounding forthcoming Standard Assessment Tests in English schoolchildren. *Pastoral Care in Education*, 30(4), 289-302.

- Rehman Khan, S. U. & Malekifar, S. & Jabeen, S. (2013). Factors affecting entrepreneurial intention among graduate students of University Technology Malaysia. *International Journal of Business and Social Science*, 4(2), 182-188.
- Saygın, S. (2018). *Girişimcilik ruhu üzerine beş büyük faktör kuramının etkisi: girişimcilik eğitimi verilen kobilere yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Shane, S. & Venkatamaran, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217-226.
- Solmaz, S.A. & Aksoy, Ö. & Şengül, S. & Sarıışık, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin belirlenmesi: Turizm lisans ve ön lisans öğrencileri üzerine bir alan araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 41-55.
- Srivastava, A.K. & Sinha, M. M. (1983). Employees job anxiety as a resultant of their level of job involment. *Indian Journal of Applied Psychology*, 20(1), 8-13.
- Stevenson, H. H. & Jarillo, J. C. (2007). *A paradigm of entrepreneurship: Entrepreneurial management*. In *Entrepreneurship*, Springer Berlin Heidelberg, pp. 155-170.
- Surat, A. & Ceran, D. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı. *ISPEC Journal of Social Sceinces & Humanities*, 4(3), 145-166.
- Şentürk, B. & Ünnü, N.A. & Kesken, J. (2017). İş yaşamında toplumsal cinsiyetin etkisi: Türkiye üniversiteleri örneği. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 16, 865-878.
- Şeşen, H. & Basım, H.N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ege Academic Review*, 12, 21-28.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th Ed.), Boston: Allyn And Bacon
- Taşgın, Ö. & Bozgeyikli, H. & Boğazlıyan, E.E. (2017). Üniversiteli gençlerin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6 (16), 551-567.
- Taysi, K. & Canbaz, S. (2014). Önlisans öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini ve eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma, *Electronic Journal Of Vocational Colleges-May/Mayıs*

- Thornberry, N. (2001). Corporate entrepreneurship: Antidote or oxymoron?. *European Management Journal*, 19(5), 526-533.
- Tümerdem, R. (2007). Dicle üniversitesi eğitim fakültesi ve fen-edebiyat fakültesi kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 32-45.
- Türkmen, M. & İşbilir, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo demografik özellikler açısından incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 18-28.
- Ubuz, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin girişimcilik eğilimlerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu örneği, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.
- Üngören, E. (2007). *Lise ve Üniversitelerde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Antalya'da Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Üstün, G. & Dedekoç, Ş. & Kavalalı, T. & Öztürk, F. & Sapcı, Y. & Can, S. (2014). Üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulmaya ilişkin umut düzeylerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 200-221.
- Yazar Aslan, B. (2015). Genç işsizliğe yönelik alan araştırması: üniversite öğrencileri arasında kaygı ve umutsuzluk. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6(2), 71-86
- Yılmaz, E. & Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 195-203.
- Yumuşaker, M.C. & Kılılı, M. (2021). Muhasebe eğitimi aşan önlisans öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumlarının ve iş bulma kaygılarının incelenmesi; muhasebe ve vergi uygulamaları programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Fiscaoeconomia*, 5(2), 722-755. DOI:10.25295/fsecon.876613
- Zafrul, A. (2013). Job anxiety, organizational commitment and job satisfaction: An empirical assessment of supervisors in the state of Eritrea. *International Journal of Development and Management Review*, 8(1), 50-62.

Extended Abstract

The purpose of this research is to investigate the effect of vocational school employment apprehension on their entrepreneurial characteristics. The research was carried out based on the relational survey model. Karasar (2009:81) and Fraenkel and Wallen (2009) defined the relational survey model as "a research model that aims to determine the existence and/or degree of change between two or more variables". The population of the research consists of students studying at vocational schools in Türkiye. The sample consists of 385 students studying in Afyon Kocatepe University, Afyon Vocational School during 2020-2021 academic year and it was selected through easy sampling. The reason why the easy sampling method was preferred in the research is corona pandemic conditions. In easy sampling, which is also called as "convenient sampling" and "accessible sampling", researchers select participants from individuals who are easy to reach, suitable for research, and from volunteers (Gravetter and Forzano, 2012). One of the data collection tools of the research is the Employment Apprehension scale developed by Eş and Durak (2018). The employment apprehension scale consists of a five-point Likert scale, four sub-scale (Desperation, Lack of Employment, Inexperience, and Personal Competence) and in total 16 questions. This four-factor structure of the scale explains 52.72% of the total variance and the Cronbach Alpha coefficient was determined as ,703. In this study, the Cronbach Alpha coefficient has been calculated as ,881. Entrepreneurship of University Students scale, which is the second data collection tool of the research, was developed by Yılmaz and Sünbül (2009). The EUSS is in five-point Likert type, one-dimensional and consists of 36 questions. This structure explains 47.3% of the total variance and the Cronbach Alpha coefficient was given as ,90. In this study, the Cronbach Alpha coefficient has been determined as ,94. The total score obtained from the scale which is between 36-64 is considered as "very low entrepreneurship", between 65-92 "low entrepreneurship", between 93-123 "medium entrepreneurship", between 124-151 "high entrepreneurship" and 152-180 is interpreted as "very high entrepreneurship". In the comparison of the answers given to the questions in the data collection tools, the Independent Groups T-test was used in dual groups in which the distribution was normal, the variances were homogeneous, and for the group of people above 30. The Mann Whitney U test was used when the number of people in the groups was below 30 in paired groups. Since the number of people in all three or more groups in the study was less than 30, the Kruskal Wallis H test, one of the non-parametric tests, was used even if other assumptions have been met. For the regression analysis, the Skewness and Kurtosis coefficients were used to determine whether the normal distribution presupposition of the data was provided, and the range of Skewness and Kurtosis coefficients (± 1.5) suggested by Tabachnick and Fidell (2013) was taken into account in the evaluation of these calculated coefficients. Based on the findings obtained within the scope of the research, the majority of vocational school students are in the "very high entrepreneur" and "high entrepreneur" groups. Korkmaz (2012), Ubuz (2019) and Solmaz, Aksoy, Şengül, and Sarıışık (2014) determined that their research sample had an entrepreneurial personality in their study, too. In his research, Baş (2019) reported that the participants were in the "High Entrepreneur" group. Similarly, many studies in the literature (Uluyol, 2013; Akpınar and Çağıl Küçüköksel, 2015, Taysı and Canbaz, 2014; Öner et al. 2016; Esmer, 2019) support this finding. In addition, it was determined that the research sample had a high level of employment apprehension. There are studies supporting this finding in the literature (Demirci, Ammar, 2020; Taşgın, Bozgeyikli, and Boğazlıyan, 2017; Dereli and Kabataş, 2009). According to the research findings, employment apprehension and entrepreneurship are in a significant, negative and weak relationship. In other words, as the employment apprehension increases, entrepreneurship scores decrease. In addition, how the students' average score affects the scores of these two scales was also investigated in this research. Although there is no statistically significant difference, as the average scores of the students increase, the entrepreneurship scores change positively and their employment apprehension changes negatively. Gültekin, Aslan, and Yıldız (2019) reported in their research that there is a positive relationship between entrepreneurship levels and employment apprehension and average scores, and a negative relationship between employment apprehension and students' average scores. As a result of the regression analysis performed in the research to interpret this relationship better, it has been determined that employment apprehension explains approximately 1% of the variance of entrepreneurship scores. Moreover, as the employment apprehension increases, entrepreneurial characteristics of students are negatively affected, that is, they decrease when employment apprehension increases. However, as a result of the analysis, there is no mediation effect in terms of gender, class and age variables. Students' high anxiety of employment is an important problem. This concern is not just an economical problem. It will also have negative social and communal consequences. For this reason, it is necessary to relieve the problems during transition from formal education to business life. It is necessary to make legal arrangements which increase youth employment, to support young entrepreneurs, to increase the institutions and organizations that support these entrepreneurs and to introduce them to the society.